

בסיעתא דשמיא

שיעורים בכומדות וחסידות

שנאמרו בבית המדרש "בית אהרן"
רחוב הרב ברים 5 ביתר עילית

הרב שמעון שפיצר שליט"א

הרה"ק רבי דוד יצחק אייזיק מסקוליא זיע"א

ניתן לשמוע בקו ישיר 0732951337

www.kolhalashon.com

**ניתן להאזין לשיעורים
בקול הלשון**

03-6171111

**להורדת הקונטרס
באתר קול הלשון**

www.kolhalashon.com

הרה"ק רבי דוד יצחק אייזיק מסקוליא זיע"א

מזל היה להם לחסידים

ביום ו' שבט הוא יומא דהילולא של האדמו"ר מסקוליא הרה"ק רבי דוד יצחק אייזיק ב"ר ברוך פנחס רבינוביץ זיע"א. היה דוד שישי בן אחר בן למגיד מזלוטשוב זיע"א. כן היה נכדם של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זיע"א ושל זקנו הבעש"ט הק' זיע"א ושל עוד צדיקים ידועים ומפורסמים. מזל היו להם לחסידים שהסתופפו בצלו, שלא היו אלא מתי מעט, כי אודות לכך זכו להתקרב אליו ולשאוב ממנו מלוא חפניים של דיבורי תורה ודרכי עבודה.

שינוי צורה בשבת

את הסיפורים המובאים להלן שמעתי באוזני מפי חסידים ואנשי מעשה, עדים נאמנים, שהסתובבו בחצרות קדשו וראו אותם בעיניהם. בעל הדרת פנים היה רבינו וצורתו נאה, אולם ביום השבת נשתנתה צורתו לבלי הכר – כך מעידים רבים מאלו שהכירוהו. בשבת קודש היתה לו עבודה אחרת ומתוך התלהבותו בעבודתו נשתנתה צורתו.

סיפר לי משמשו בקודש הרה"ח רבי לוי רוזנברג שליט"א: בימות החול מעולם לא שמענו ממנו אפילו תנועה אחת של נגינה, אך בשבת קודש היה שר בדבקות שעות ארוכות. פעם היה יושב ביום השבת ומלפף את ידיו זו בזו. שאל אותו מאן דהו: קר לו לרבי? קפץ ממקומו ושאל: מה? בשבת קר? איך יכול להיות קר בשבת?

מפני שהוא כמעין הנובע

גדול היה רבינו בתורה עד להפליא ויש לראות זאת מספריו הרבים בתורת הנגלה ובתורת הנסתר שהוציא לאור. הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל היה מחבב אותו ומדבר ומתכתב עמו הרבה בדברי תורה, באמרו שבאיזו סוגיא שהוא מדבר עמו, נראה עליו כאילו זה עתה נעמד מסוגיא זו. על ספרו "תולדות יצחק" למסכת ברכות גם העניק לו הסכמה נלבבת.

פלא והפלא היה אמירת התורה שלו ביום השבת, כאשר זו נעשית אצלו כמו אצל צדיקי החסידות הראשונים. מבקש היה מאחד המסתופפים לומר איזה פסוק באקראי, ומיד היה מתחיל לדבר עליו דברי תורה כמעייין הנובע.

עונשו של עז פנים

היה איזה עז פנים שראה זאת בעיניו, אך קשה היה לו להאמין שרבינו אינו יודע עד לשעת אמירת התורה על איזה פסוק יציעו לו לומר תורה. בטוח היה בלבו שהוא מרמה את חסידיו. נכנס לחדרו והעמידו על כך: "תדע שאתה עושה חילול ה' בזה שאתה מרמה אנשים כביכול אתה יודע לומר תורה תיכף ומיד להצעת הפסוק".

אמר לו רבינו: "אם תרצה, תוכל עתה לומר איזה פסוק ואני אומר עלי תורה". פתח אותו חכם מחוכם ספר שמות ואמר את הפסוק "ראובן שמעון לוי יהודה וגו'". פתח רבינו ואמר עליו תורה במשך ארבע שעות. האיש רצה להיבלע באדמה מרוב בושה, אך נגזר עליו לעמוד במשך כל אותן שעות ולהאזין לתורתו של רבינו. כשסיים נפל ארצה לרגליו וביקש את סליחתו. הגיב לו רבינו בבת שחוק נסוכה על שפתיו: "תלמד על להבא שלא לחשוד בכשרים".

הראב"ד של העדה החרדית בשמיעת התורה

בשנת תשי"ט ביקר רבינו בארץ ישראל ובשבת פרשת וירא שבת בבתי וארשה שבירושלים. הלכו הגאונים רבי דוד יונגרייז ורבי ישראל יצחק רייזמן זצ"ל מדייני העדה החרדית לשדל את הראב"ד הגאון רבי פנחס עפשטיין זצ"ל, שלא היה נמנה על עדת החסידים, שיבוא אל שולחנו הטהור של רבינו. אמרו לו: "תלמיד חכם גדול הוא הרבי מסקוליא וחייבים אתם לראותו". אך הוא מיאן באמרו שאין לו סבלנות לשולחנותיהם של האדמו"רים. הציעו לו שיבוא רק לאמירת התורה כדי לשמוע את תורתו של רבינו. ניאות הגאון להצעתם.

לקראת אמירת התורה שלחו להביאו. בבואו כיבדוהו באמירת הפסוק. אמר הפסוק: "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'". השעון הראה אז על השעה עשר ורבינו אמר עליו תורה במ"ח אופנים אשר נמשך עד השעה שתיים. כשנסתיימה אמירת התורה ניגשו הדיינים אל הראב"ד לשמוע מה יש לו לומר על הרבי. אמר להם: "מה אומר ומה אדבר, חייב להיות אחד משני אלה: או שהוא גאון הגאונים. הוא בקי בכל חרדי

התלמוד ואינו שוכח דבר אחד ממשנתו, או שהשביע איזה מלאך והמלאך לחש לו את כל דברי התורה באזניו".

אמרות ה' אמרות טהורות

פעמים היה אומר שהוא מרגיש שתורתו באה מסטרא דקדושה. פעם שכרו עבודו בית מאיזה גוי ובהיותו שם לא עלה בידו לומר דברי תורה. כיון שיצא החוצה נפתח המעיין והתחיל לשפוע דברי תורה. אמר לאחר מכן: "כפי הנראה כיון שאין לו לבית זה מזווה בפתחו אין נפתחות עבודי מעיינות החכמה, וזהו סימן עבודי שתורתו באה מסטרא דקדושה".

הסכמה מן השמים

בהקדמה לספרו "תולדות יצחק" כתב: ובאמת עמלתי בכל כוחי בחיבור הזה לחדש חידושים על דבר אמת, דבר ה' זו הלכה לאמיתה של תורה, וכפי הנראה לעניות דעתי כמה פעמים כיוונתי לאמיתה של תורה. וגלוי וידוע לפניו יתברך שמו כי בושתי בעצמי להוציא את החיבור הזה לאורה כי אמרתי מה אתן ללומדי תורה, אלא לאחר שראיתי בבירור שהסכימו על זה מן השמים, כמו שאמר לי ידידי מחותני הגאון רשכבה"ג מוהר"ר מאיר אריק ז"ל אבד"ק בוטשאטש וטארנא¹ בחלומי בחלום הלילה בליל ו' עש"ק פרשת במדבר ראש חודש סיון שנת תשט"ו, ותיתי לי שבאותו חלום הרבה עלי בשבחים גדולים ואיני רוצה להעלותם כאן בדפוס...

ותיתי לי כי כשגמרתי עם המדפיס להדפיס חיבורי הזה ומסרתי לו חלק מהכתב יד להדפיס, לאחר שני ימים ראיתי בחלום הלילה את ידידי רשכבה"ג מוהר"ר חיים יצחק ירוחם ז"ל אבד"ק אלטשטאדט, שבא אלי להתאכסן בביתי... וכבדתיו מאוד וישב אצל שולחני ועל השולחן היה מונח הכתב יד של החיבור הזה, וביקשתיו לעיין בו, ולקחו בידו והיה מעיין בו בכמה מקומות, ועמד מכסאו והלך בבית הילך והילך ונתפעל מאוד, ועמד אצלי ואמר לי בזה הלשון: "עס איז זייער גיט, עס איז זייער זייער גיט" [זה טוב מאוד, זה טוב מאוד מאוד]. ואמר לי איזה חידושים שראה בחיבורי וחדש בהם עוד כמה חידושים ושמח מאוד, ואיקץ והנה חלום. והיה לי לנחת רוח מאוד בראותי כי מן השמים מסכימים עמי בהדפסת החיבור הזה.

שוב יום אחד לפני מיתתך

¹ רבינו כבר נחשב לגדול בתורה לפני המלחמה. מסופר שלקראת הבר מצוה שלו שאל אותו אביו היאך הוא מכין את עצמו ליום זה. אמר לו ששינן כל מסכת פסחים בעל פה. שאל אותו בפליאה: זה כל ההכנה שלך?! התיישב רבינו ושינן כל מסכת בכורות עם פירוש מהרי"ט אלגאזי ועד ליום הבר מצוה כבר היה בקי בה.

רבינו היה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. בכל עת וזמן, גם כשהיה שח עם אנשים שיחת חולין, היה מהרהר בתורה ותשובה ומקיים בעצמו "שוב יום אחד לפני מיתתך". לפנינו צרור סיפורים המעידים עד כמה היתה מחשבתו דבוקה במעשה התשובה.

סיפר לי רבי לוי רוזנברג: היה זה בימי הרחמים והסליחות ואנכי הייתי נער צעיר לימים. יהודי נכבד בעמיו נכנס להתברך אצל רבינו, וכשדיבר אתו אודות הנחיצות בעשיית תשובה בימים אלו, קרא האיש כמתמיה: "נו, אנשים כמונו?!" בצאתו פנה אלי רבינו ואמר: שמעת מה הוא אומר? צא תאמר לו שצריך לחזור בתשובה על כל מעשה דיבור ומחשבה.

עוד סיפר לי: למדתי אז בעיר אחרת, ובאתי לעירי, מקום מושבו של רבינו, רק בסוף השבוע. והנה אירע מקרה וחזרתי באמצע השבוע מפני שזקני ישב שבעה. לשאלת רבינו מה אני עושה כאן באמצע השבוע, ענית לי: "כי זקני יושב שבעה". שאל אותי שוב: "מה אמרת?" אמרתי לו: "זקני יושב שבעה" "מה? חשבת שאתה אומר שאתה עושה תשובה".

והנה ה' ניצב עליי

דודי הרה"ח רבי מיכאל שפיצער שליט"א הסתובב אצלו הרבה. סיפר לי: פעם טיילנו ברחוב, וכשהגענו לאיזה מקום שהאוטובוס עובר שם ומסוכן לצעוד בו, אמרתי לו: "מידארף גיין אויף דער אנדער זייט, ווייל דער באס גייט אריבער דא" [צריך לעבור לצד השני כי האוטובוס עובר כאן – "באס" באנגלית פירושו "אוטובוס"]. התחיל לחזור על זה בהתלהבות: "יא דער באס גייט אריבער דא, דער באס גייט אריבער דא" [כן האדון עובר כאן, האדון עובר כאן]. למשמע אזנו סבור היה שהתכוונתי ל"אדון כל" העובר כאן, שכן "באס" באנגלית פירושו גם "אדון" בהטיה קצת שונה. "אבל אמרתי "באס" ולא "באאס" – שאלתי. "נו, אצל החסידים לא דקדקו כל-כך" – ענה לעומתי.

פעם הודיעו לי שיש לתקן כמה דברים בחדרו, וכששאל מדוע, אמרו לי שכך הוא דרכו של עולם, במשך הזמן מתקלקלים הדברים ובחלוף הזמן יש לתקנם. קפץ ואמר: עשו מעתה קל וחומר בעצמכם, אם הדומם שאינו עושה כלום מתקלקל עם הזמן וצריך לתקנו, האדם שעושה ומדבר וחושב, ודאי שהוא מתקלקל עם הזמן ויש לו לתקן את עצמו על-ידי חשבון הנפש ותשובה.

שמה על שכחתו

בסוף ימיו לא היה בקו הבריאות והוצרך לקחת הרבה תרופות. פעם אחת שכח לבלוע את תרופותיו וכשנזכר שמח מאוד. שאלוהו לשמחה מה זו עושה. אמר: כל ימיי חששתי שבעולם האמת יתבעוני על ששכחתי לקיים את מצוותיו יתברך באמרם לי: "את הצרכים הגשמיים גם שכחתי?". עכשיו ששכחתי לבלוע את תרופותיי, אוכל להצטרף בכך שגם את צרכיי הגשמיים שכחתי.

למה נברא הכבוד?

בחופת נישואי בנו הרה"צ רבי יוסף ברוך פנחס שליט"א נתכבד בסידור קידושין. החזיק רבינו את הכוס בידו, והנה ראה למולו את הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל הפוסע אל החופה. מיד העביר לו את הכוס וכיבדו בסידור קידושין. ראה לאחר מכן שהחתן נצטער מכך, אמר לו: "הכבוד הוא ברייה מאוסה, ומדוע בראו אפוא הקב"ה? כדי שנוכל לתתו לאחרים. הנתנה לאחרים הופכת אותו מברייה מאוסה לברייה מפוארת".

מעשה בעדיק שניצל מן התקלה

בספרו "צמח דוד" (פרשה זו, פרשת בא) מביא רבינו מספר "ארץ החיים" לבעל "באר מים חיים" שסיפר על מה שראה אצל רבו הרה"ק רבי ישכר בער מזלצטשוב זיע"א², שפעם בא אליו נער לשאול על כשרות העוף באשר מעט מהשומן של הדקין (המעיי הדק) שהחזיק בידו היה מיושב. רבו התחיל לעיין בשאלה זו מכל הצדדים, הגם שלא היה נראה שיש בה איזה טעם לאסור, ולאחר זמן רב שחיפש ולא מצא שום טעם לאסור, אמר: "לבי נוטה לומר שהוא אסור משום איסור טריפה".

תלמידו ה"באר מים חיים" שאל את רבו על סמך מה הוא אסור, ורבו השיב לו שהוא עצמו אינו יודע, אבל פיו אינו נותן לו להתיר. פנה ה"באר מים חיים" אל הנער ושאל אותו אם נשארו עוד חלקים מן העוף בביתו. הנער שב לביתו וחזר לאחר דקות ספורות עם חלק נוסף מהדקין אשר היתה בו מכה גדולה כמו שכתוב בתורה וכל הרואה אותו אומר מיד שהעוף אסור באכילה.

נתפעם ה"באר מים חיים" מגדולת רבו ששמרו עליו מן השמים שלא יארע דבר תקלה על ידו, ואמר לו רבו שזהו מה שאומרים בתפילת רבי נחוניא בן הקנה: "ולא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא", כי לכאורה הוא

² תלמיד המגיד ממעזריטש זיע"א. נלב"ע ביום כ"ו אב תקצ"ו ומנו"כ בעיה"ק צפת ת"ו. בשנים האחרונות חזרו ושיפצו את קברו.

מיותר, שהרי כבר אמרו תחילה "שלא יארע דבר תקלה על ידי". אך כוונתנו לבקש, שאפילו אם לפי השאלה השטוחה לפנינו אין שום טעם לאסור, מכל מקום ננצל מן השמים שלא נאמר על דבר שהוא הטמא מטעם אחר הנסתר מעינינו, שהוא טהור.

שוחר טוב יבקש רצון

מבאר רבינו שכל זה בא לו לצדיק מחמת הדביקות בבוראו, כי מרוב דביקותו בבוראו משתעבדים אבריו לרצונו ואינם עושים שום מעשה שהוא נגד רצונו. ובזה הוא מסביר את ענין התפילין המובא בפרשה זו, כי תפילין הוא מלשון חיבור כמו "נפתלתי עם אחותי", דהיינו דביקות, כי דביקותם של ישראל עם אביהם שבשמים הם התפילין שלהם, וככל שהאדם דבק יותר בבוראו כך הוא משיג יותר את רצונו יתברך.

ממשיל זאת רבינו לאברי האדם העושים רצון הלב, כי כמו למשל אם האדם רוצה בלבו לדבר, אין הלב צריך לגלות לפה מה ברצונו לדבר, ומדוע? משום שהפה דבוק בדביקות אמתית ללב. וכמו כן אם רוצה ללכת או לעשות שום מעשה עם הרגליים או הידיים, אין הלב צריך לגלות לרגליים או לידיים מה רצונו, כי הם מרגישים תיכף באותו הרגע ממש מה רצונו. וזה הענין ממש עם האדם הישראלי, שאם הוא דבוק באמת בהקב"ה, הוא יודע ומרגיש בכל רגע ורגע רצונו יתברך.

ביאור נפלא הוא המסביר היאך יודעים הצדיקים דעת עליון ומדוע הולכים לשאול בעצתם, ורבינו היה נאה דורש ונאה מקיים, כי דבוק היה בכל עת בבוראו ובשל כך היה רגיל בניסים ובתפיסת מחשבות והרבה מופתים התגלגלו מפתחו.

ראשו מגיע השמימה

החסיד רבי יוס'ל ספינער שליט"א מירושלים, שהיה ממשמשי הקודש, סיפר: הייתי פעם אצל רבינו בעת ארוחת צהריים וראיתי את אחותו עומדת מעליו ומפטטת עמו על דא ועל הא כדרכן של נשים. עברה לי מחשבה בראשי: "הלא שמעתי מרבינו שהצדיקים בעת אכילתם מכוונים כוונות מיוחדות והם מוכנים למסור נפשם עליהם, והנה יושב כאן רבינו בעצמו ומפטט עם אחותו בעת אכילתו". כשיצאה אחותו את הבית, סובב אלי רבינו את ראשו ואמר: "וכי סבור אתה שכשמדברים עם אחות אי-אפשר לכוון את הכוונות?!"

נער הייתי וגם זקנתי – סיפור מופת

הסיפור הבא נתפרסם לאחרונה על-ידי הדרשן הרב אפרים ואקסמאן שליט"א, אשר שמע אותו מבעל המעשה. יהודי זה, בעל המעשה, ערך סעודה לכבוד סיומה של מסכת וכטוב לבו ביין סיפר דברים כהווייתן, וכך הווה מעשה: לפני שנים רבות, בהיותי בגיל העשרים, ירדתי מן הדרך והתחלתי לסחור עם עוד שני שותפים בדברים שאסור לסחור בהם על-פי החוק. לא עבר זמן רב ושלושתנו נתפסו על-ידי הרשויות, ובעוד שני שותפיי הצליחו להתחמק ולנקות את עצמם, אני הואשמתני בכל ונותרתי בודד במערכה.

עורכי הדין מן השורה הראשונה גויסו למעני, אך גם הם לא ידעו במה לעזור לי. הדבר היחיד שיכלו להציע לי, היה להודות באשמה ובכך להקל מעלי את העונש. הבנתי שאיבדתי את חיי ומעתה והילך אצטרך לבלות את כל ימיי מאחורי סוגר ובריה. באחד הימים שלפני המשפט, ישבתי לי באיזה פארק ובכיתי על מצבי הביש שנקלעתי אליו בגלל סבלותי. חלף שם יהודי זקן, וכשראה אותי בוכה, שאל אותי במה יוכל לעזור לי. אמרתי לו: "אתה יודע בכלל צרות מה הן? אני הסתבכתי היטב עם הרשויות! סבור אתה שתוכל לעזור לי בכך?!" הזקן השיב לעומתי: "מה?! אינני יודע צרות מה הן?!" הוא הפשיל את שרווליו והראה לי את המספר שחרטו לו הנאצים ימ"ש בזרועו. "יודע אני היטב צרות מה הן! בא עמי ואעזור לך!" "שמע נא!", אמר לי הזקן, "כדי לצאת מסיפור כזה לא צריכים עורכי דינים, צריכים צדיק. בא עמי לרבי מסקוליא!".

התיק נסגר על-ידי הסבא

באתי לרבי מסקוליא ושטחתי בפניו את צרתי. הרבי בירך אותי ואמר לי: "אל תיבהל אם העורך דין לא יבוא אל המשפט... קרוב לשעת המשפט קיבלתי טלפון מהעורך דין שהוא איחר בדרכו ולא יוכל להיות נוכח במשפט, אך במקומו הוא ישלח עורך דין אחר. שעת המשפט הגיעה וחשכו עיניי. העורך דין שנשלח על-ידי עורך דיני, היה צעיר מאוד, ואם לא די בכך, הוא עוד אמר לי שזה התיק (קייס) הראשונה שלו..."

העורך דין פתח את פיו והתחיל לדבר בשטף. מה שאמר בעשר הדקות הראשונות הבנתי, אך מאז והלאה לא הבנתי מילה. אחת מהשניים, או שהוא דיבר דברי חכמה עמוקים או שהוא דיבר שטויות והבלים. כעבור שעה של דיבורים, היכה השופט בפטישו והכריז: "התיק נסגר מחוסר ראיות". ויהי לפלא.

מה שנודע לאחר מכן הוא, שהעורך דין הצעיר, בבואו אל המשפט, שם ליבו שהשופט הוא לא אחר מאשר סבו היקר. הוא הבין שסבו ירצה בוודאי לתת לו את התחושה הטובה שהוא עורך דין מוצלח כדי שיהיה לו אומץ לב להמשיך במלאכתו, לפיכך הרבה לדבר מענין לענין שלא באותו ענין כדי לעשות רושם על הנוכחים כאילו מדובר בדברים עמוקים שהם נשגבים מבינתם, אך בפועל היה הפסק חתוך מראש.

אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא?!

סיפר רבי לוי רוזנברג: פעם קיבלתי טלפון מאחד שביקש להזכיר אותו לישועה אצל הרבי והוסיף שהוא מבקש גם ברכה ליראת שמים. נכנסתי אל רבינו ומסרתי את דברי האיש. אמר לי: "מה? הוא רוצה שהוציא לו ברכה ליראת שמים משרוולי, בלי שום יגיעה?!" וסיפר לי על "שייעה בהמה", משמשו בקודש של הרה"ק מרופשיץ זיע"א אשר לא ניתן בבינה יתירה וקנה את כינויו בצדק, שכאשר נשאל מדוע אינו נושא אשה, אמר: "מה אני זקוק להיות טרוד עם האשה והלא טרוד אני עם הרבי". וכששאלוהו מה יהיה עם ילדים, ענה לפי תומו: "מה השאלה? אסע אל הרבי בבעלז ואבקש ברכה לילדים!" הפטיר רבינו: יראת שמים מקבלים אצל הרבי?! על יראת שמים צריך להתעמל ולהתייגע!

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן